

Enkät om kommuners handlingsplaner för patientsäkerhet

Resultatredovisning

Februari 2023

Om resultatredovisningen

- Den här redovisningen innehåller kommunernas svar
- 242 kommuner svarade på enkäten (12 fler än 2021)
- Syftet är att snabbt återkoppla resultaten till kommuner och regioner
- Socialstyrelsen kommer i det fortsatta arbetet att analysera resultaten vidare, exempelvis genom kvalitativ analys av fritextsvar
- Nytt för i år är förslag på diskussionsfrågor sist i dokumentet

**Socialstyrelsen
vill tacka alla
som bidragit till
informations-
insamlingen!**

Bakgrund och syfte med enkäten om kommuners handlingsplaner för patientsäkerhet

Bakgrund • Socialstyrelsen ansvarar för samordning av insatser för genomförandet av den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet – *Agera för säker vård*. I uppdraget ingår att följa upp effekten av den nationella handlingsplanen

Syfte • Att genom årlig uppföljning få en bild av om kommuner arbetar med egna kommunala handlingsplaner för patientsäkerhet, om kommuner arbetar med *Verktyg för stärkt patientsäkerhetsarbete* samt av hur kommuner arbetar med patientsäkerhetsberättelsen

• Ge underlag för det fortsatta nationella arbetet att stödja kommunernas systematiska patientsäkerhetsarbete

Länkar • [Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet – Agera för säker vård](#)

• [Verktyg för stärkt patientsäkerhet i kommuner](#)

• [Mall för patientsäkerhetsberättelse](#)

Redovisning av resultat

Sammanfattning av enkätens resultat

- 242 kommuner svarade på enkäten. 53 procent kommunerna har behandlat den nationella handlingsplanen vid möte i förvaltningsledningen
- Hälften (51 procent) av kommunerna har (18 procent), eller har beslut om ta fram (33 procent) en handlingsplan. Det är en ökning jämfört med föregående uppföljning december 2021 då den totala andelen var 37 procent
- Beslutet om att ta fram en handlingsplan har fattats på politisk nivå i 31 procent och på högsta tjänstemannanivå i 64 procent av kommunerna
- Totalt 122 kommuner arbetar med att ta fram en handlingsplan och nästan alla utgår från den nationella handlingsplanen
- 49 procent av kommunerna har inte någon handlingsplan. 35 procent av dessa har ett annat styrdokument som motsvarar en handlingsplan
- Den nationella handlingsplanen uppges av flera kommuner bidra positivt till det systematiska patientsäkerhetsarbetet och till att kommunerna säkerställer att vårdgivarna arbetar inom handlingsplanens fem fokusområden. Samtidigt påpekas att den nationella handlingsplanens effekt ännu inte går att utvärdera fullt ut eftersom många kommuner inte kommit så långt i sitt lokala arbete
- Tre av fem kommuner använder *Verktyg för stärkt patientsäkerhetsarbete*. Kommunerna har använt verktyget för analys av det systematiska patientsäkerhetsarbetet (90 procent), att identifiera aktiviteter för att stärka det systematiska patientsäkerhetsarbetet (92 procent), att prioritera aktiviteter (89 procent) och för att ta fram en kommunal handlingsplan för patientsäkerhet (85 procent)
- Många kommuner (över 55 procent) uppger att de använder patientsäkerhetsberättelsen i stor utsträckning för att beskriva samtliga steg i det systematiska patientsäkerhetsarbetet (resultat, analys, åtgärder och uppföljning)
- Patientsäkerhetsberättelsen används enligt kommunerna oftast för att informera beslutsfattare och förvaltningsledning, och i mindre utsträckning verksamheter, medarbetare och allmänhet, om hur säker vården är och om patientsäkerhetsarbetet
- Kommunerna samarbetar i liten utsträckning med regionen i arbetet med handlingsplaner och med verktyget

Återkommande enkätundersökning

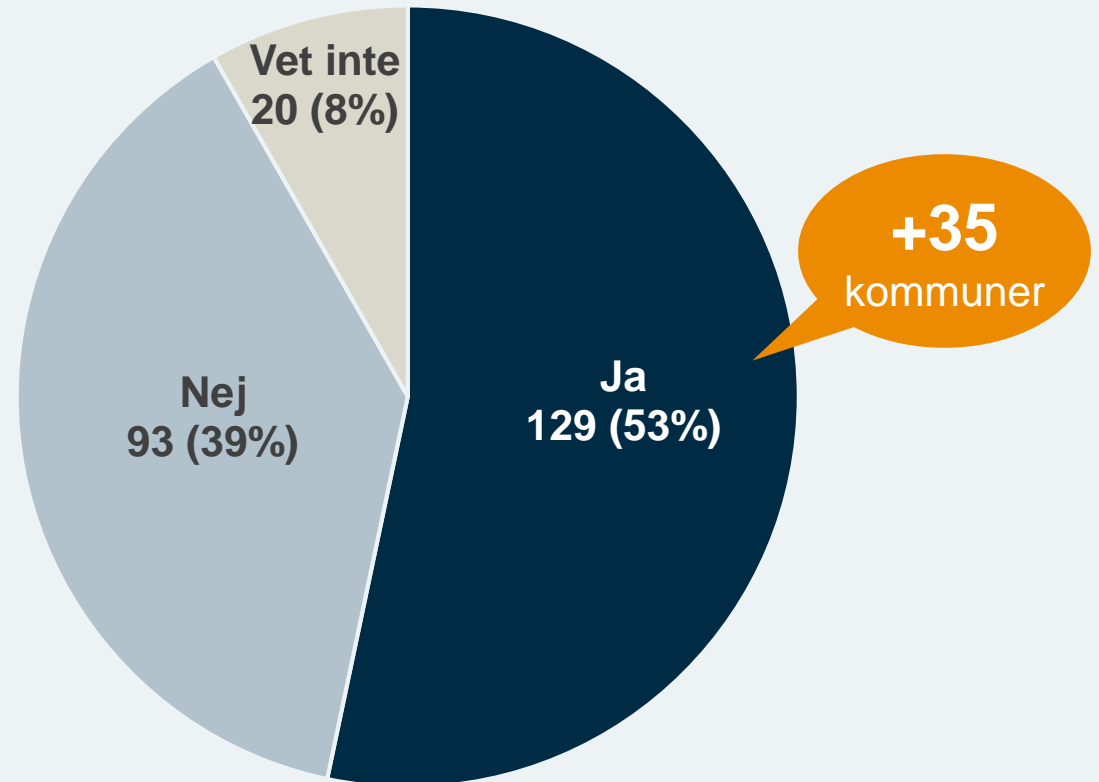
- Socialstyrelsen följer årligen utvecklingen av kommunernas arbete med egna handlingsplaner för ökad patientsäkerhet
- I denna resultatredovisning redovisas för vissa frågor **förändringen sedan föregående mätning**
- Håll utkik efter de orangea pratbubblorna

53 procent kommunerna har behandlat den nationella handlingsplanen vid möte i förvaltningsledningen

Har den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet behandlats vid möte i förvaltningsledningen?

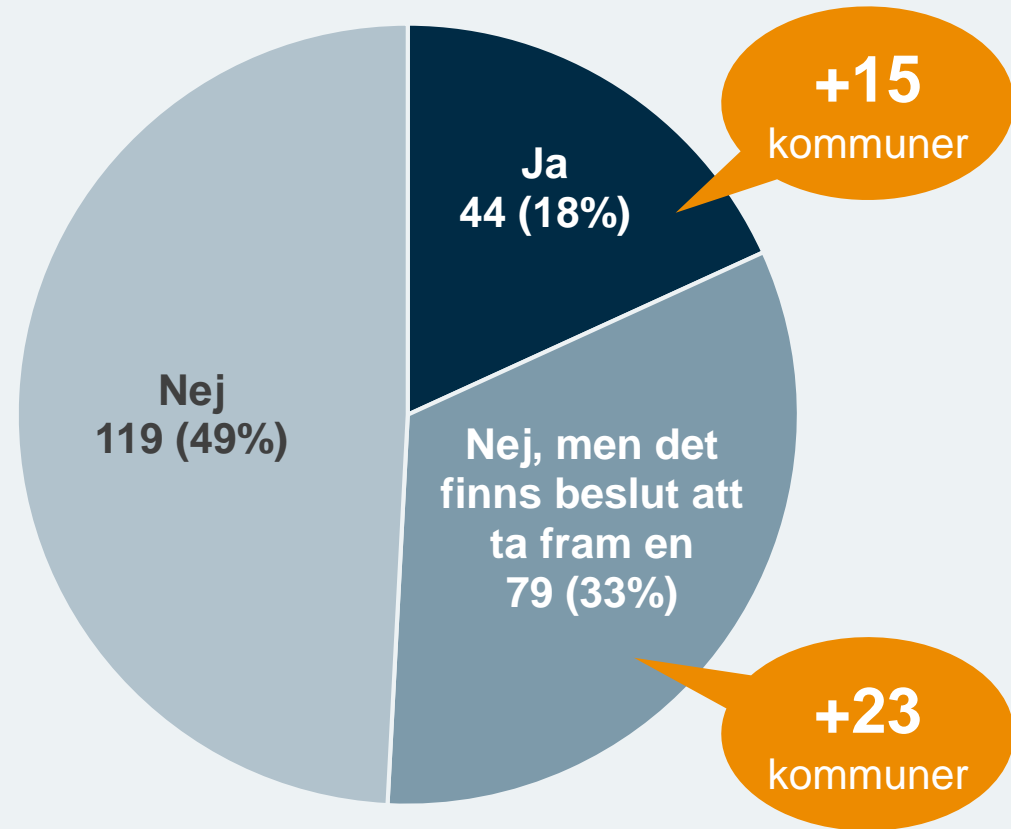
n = 242 kommuner

Hälften av kommunerna har, eller har beslut om ta fram en handlingsplan

Finns det en kommunövergripande handlingsplan för patientsäkerhet för kommunens hälso- och sjukvårdsverksamhet?

n = 242 kommuner

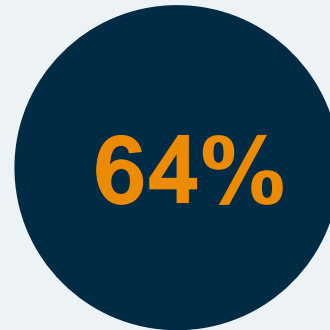

I knappt en tredjedel av kommunerna som har, eller har beslut om att ta fram, en handlingsplan fattades beslutet på politisk nivå

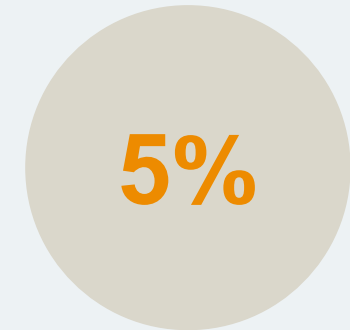
På vilken nivå har beslutet om handlingsplanen fattats?

Politisk nivå

Högsta
tjänstemannanivå

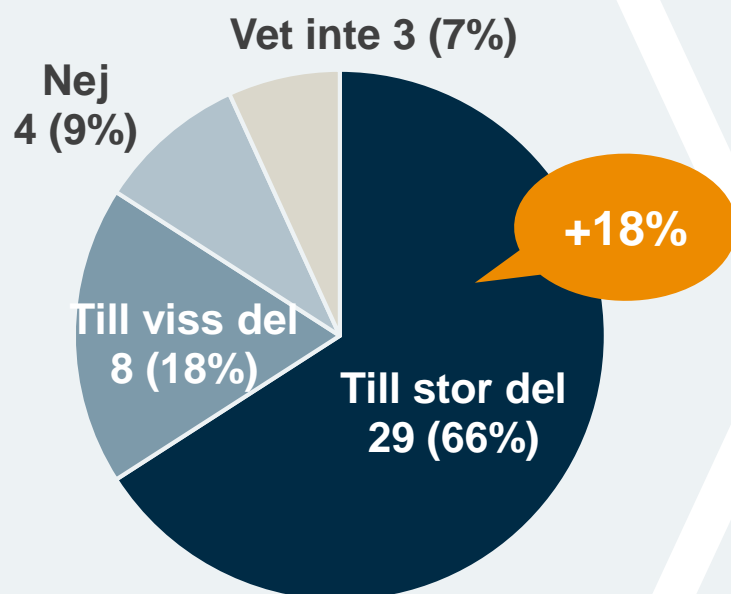

Vet inte

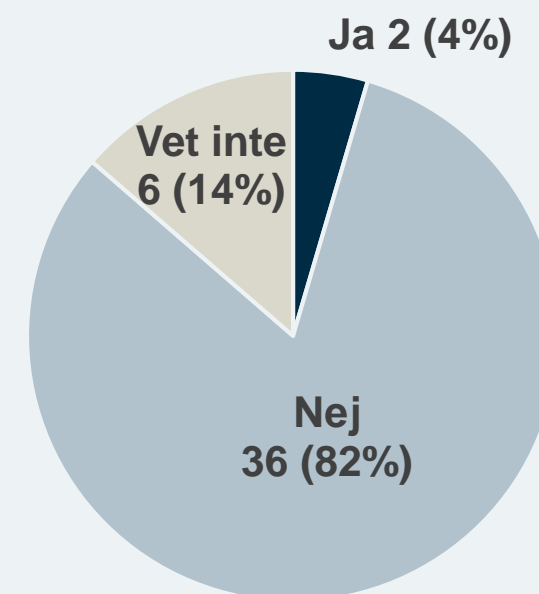
n = 123 kommuner

I två av tre kommuner utgår den lokala handlingsplanen till stor del från den nationella handlingsplanen

Har kommunens handlingsplan tagits fram med utgångspunkt från den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet?

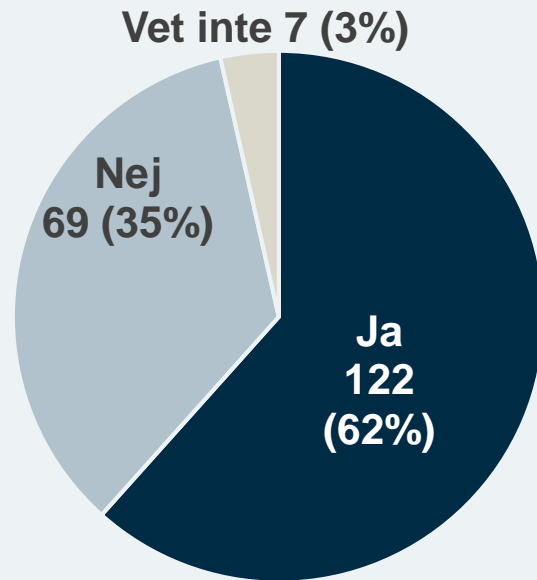
Har kommunen samarbetat med regionen i framtagandet av handlingsplanen?

n = 44 kommuner som har en handlingsplan

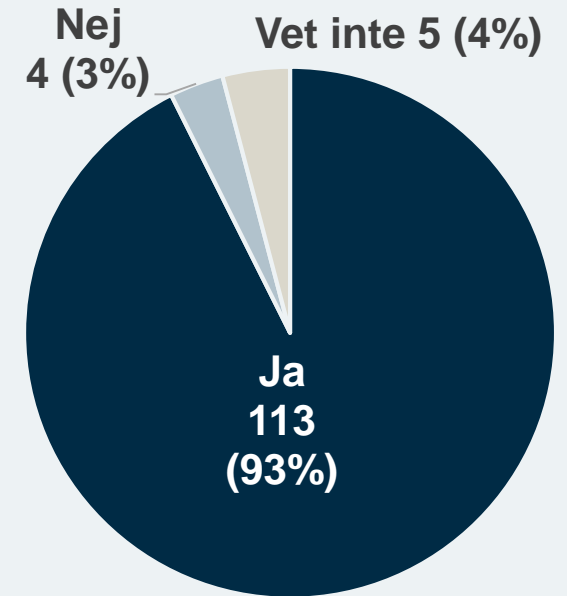
Totalt 122 kommuner arbetar med att ta fram en handlingsplan – nästan alla utgår från den nationella handlingsplanen

Pågår arbete i kommunen med att ta fram en handlingsplan för patientsäkerhet?

n = 198 kommuner som inte har en handlingsplan

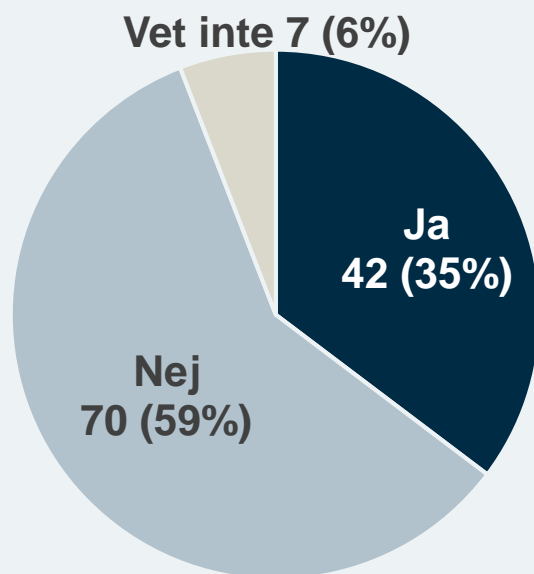
Tas denna handlingsplan fram med utgångspunkt från den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet?

n = 122 kommuner som arbetar med en handlingsplan

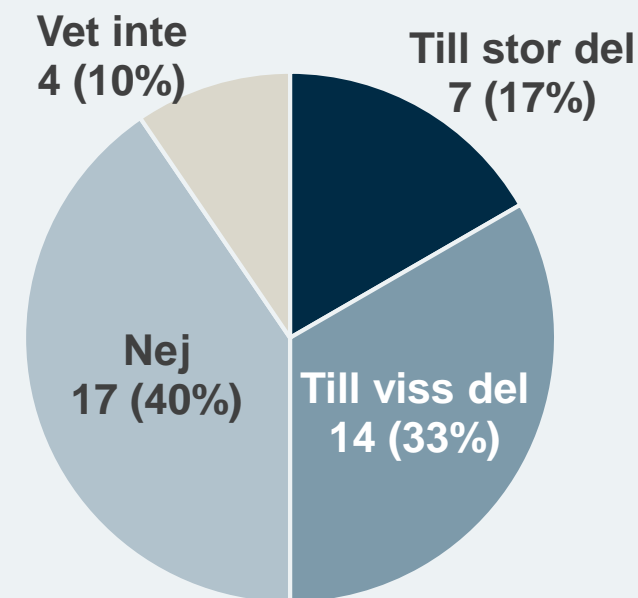
En tredjedel av kommunerna som inte har en handlingsplan har ett annat styrdokument för patientsäkerhet

Har kommunen något annat styrdokument för patientsäkerhet som motsvarar innehållet i en handlingsplan?

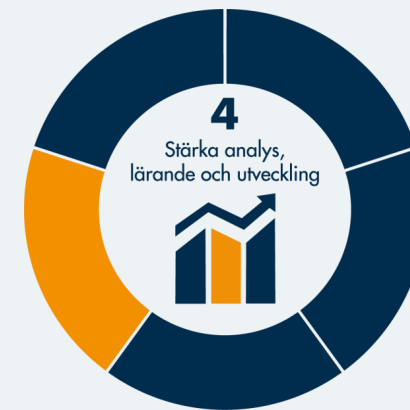
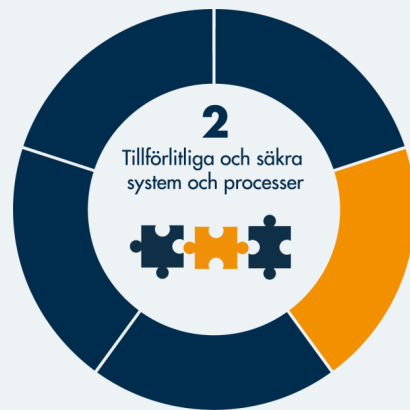
n = 119 kommuner som inte har en handlingsplan och inte har beslut om att fram en

Har detta styrdokument tagits fram med utgångspunkt från den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet

n = 42 kommuner som har ett annat styrdokument

Den nationella handlingsplanen har bidragit till att kommunerna säkerställer att vårdgivarna arbetar inom de 5 fokusområdena

Har den nationella handlingsplanen påverkat i vilken utsträckning huvudmannen kommunen säkerställer att vårdgivarna...

Fokusområde 1

	<i>Andel Ja</i>
• Följer upp och utreder händelser, identifiera bakomliggande orsaker och vidtar adekvata åtgärder?	66%
• Använder sig av adekvata metoder för identifiering och mätning av vårdskador eller risk?	65%
• Utbildar i mät- och utredningsmetoder?	43%
• Efterfrågar och i vården använder patienters och närståendes klagomål och synpunkter?	63%
• Minimerar negativa följd effekter genom att stödja patienter och personal som varit inblandade i händelser?	60%

Har den nationella handlingsplanen påverkat i vilken utsträckning huvudmannen kommunen säkerställer att vårdgivarna...

Fokusområde 2

	<i>Andel Ja</i>
• Uppfyller kraven om ledningssystem och bedriver ett systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete?	63%
• Kontinuerligt utvecklar, anpassar och tillämpar system, processer och rutiner?	64%
• Involverar patienter och närstående i planering och utformning av processer?	37%
• Verkar för en god tillgänglighet och kontinuitet?	59%
• Är organiserade för samverkan och en sammanhållen vård?	61%
• Använder adekvata metoder och verktyg för att identifiera och hantera situationer som kan hota patientsäkerheten?	65%
• Inför respektive fasar ut metoder, utrustning och rutiner på ett säkert sätt?	45%
• I sin egenkontroll följer tillförlitlighet i processer och system, och följsamhet till regelverk, riktlinjer och rutiner?	64%

Har den nationella handlingsplanen påverkat i vilken utsträckning huvudmannen kommunen säkerställer att vårdgivarna...

Fokusområde 3

	<i>Andel Ja</i>
• Har en god säkerhetskultur som genomsyrar alla delar av vården	61%
• Har en hög riskmedvetenhet, och förmåga att hantera risker och agerar på alla organisatoriska nivåer	56%
• Följer upp och dagligen säkerställer patientsäkerheten på alla nivåer	50%
• Säkerställer yrkeskompetens och kunskap om patientsäkerhet genom kompetensutveckling och fortbildning på alla nivåer	56%
• Verkar för en god arbetsmiljö och tillämpar en säker bemanning och schemaläggning	50%
• Skapar möjlighet för patienter och närstående att aktivt kunna bidra i patientsäkerhetsarbetet	44%

Har den nationella handlingsplanen påverkat i vilken utsträckning huvudmannen kommunen säkerställer att vårdgivarna...

Fokusområde 4

	<i>Andel Ja</i>
• Har kompetens och resurser för analys på olika organisatoriska nivåer?	52%
• Kontinuerligt använder verktyg och gemensamt utvecklade metoder för att analysera data, trender och mönster?	51%
• Använder information från flera olika källor för att analysera och lära av tidigare erfarenheter, såväl positiva som negativa?	53%
• Återkopplar resultat och följer upp åtgärder i ett systematiskt arbete för att utveckla kvalitet och patientsäkerhet i organisationen?	62%
• Involverar patienter och närstående i analys, lärande, åtgärder och uppföljning?	37%

Har den nationella handlingsplanen påverkat i vilken utsträckning huvudmannen kommunen säkerställer att vårdgivarna...

Fokusområde 5

	<i>Andel Ja</i>
• Har strategier för patientsäkerhet som styr och stödjer det lokala arbetet?	62%
• Identifierar, kommunicerar och planerar för risker på lång sikt?	59%
• Stärker sin beredskap genom träning, simulering och kompetensutveckling?	42%
• Bedriver en aktiv omvärldsbevakning?	57%
• Analyserar risker och skapar beredskap för störningar i den fysiska miljön, it-miljön och leveranserna av läkemedel och material?	57%
• Bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete?	54%
• Beaktar långsiktiga konsekvenser för patientsäkerhet i sina planerings- och prioriteringsbeslut?	55%

Den nationella handlingsplanen uppges av flera kommuner bidra positivt till det systematiska patientsäkerhetsarbetet

Exempel på fritextsvar i enkäten

” Nationella handlingsplanen har gjort att det öppnats nya möjligheter för att arbeta långsiktigt med patientsäkerhetsområdet och att kommunernas roll i det hela är stor och viktig ”

” Vi har arbetat med ett systematiskt kvalitetsarbete även innan den nationella handlingsplanen men fick ett mer strukturerat arbetssätt efter att vi började att jobba med en handlingsplan ”

” Det finns ett pågående arbete att införa Analysverktyget på alla nivåer, att säkerställa patientsäkerheten med egenkontroller i årshjulet, att processer och rutiner implementeras och följs upp, att få patientsäkerheten som prioriterat område på dagsagendan. Det pågår arbete att införliva den Nationella handlingsplanen i alla led i kommunen samt få till stånd en egen handlingsplan med långsiktiga mål ”

” Handlingsplanen har påverkat såtillvida att kommunens riktlinjer för hälso- och sjukvård håller på att revideras med utgångspunkt från den Nationella handlingsplanens struktur och innehåll ”

Samtidigt påpekas att den nationella handlingsplanens effekt ännu inte går att utvärdera fullt ut

Exempel på fritextsvar i enkäten

” Vi är i inledningsarbetet med handlingsplanen och ska nu ta steget från nulägesanalysen. Handlingsplanen har därför inte ännu påverkat något av vårt patientsäkerhetsarbete, däremot ser vi att under 2023 kommer vi att få effekt ”

” Svårt att dra slutsatser, vi har endast arbetat en kort tid med detta verktyg ”

” Det blir ju ett negativt utfall på enkätsvaren utifrån att vi inte hunnit börja med alla delar ”

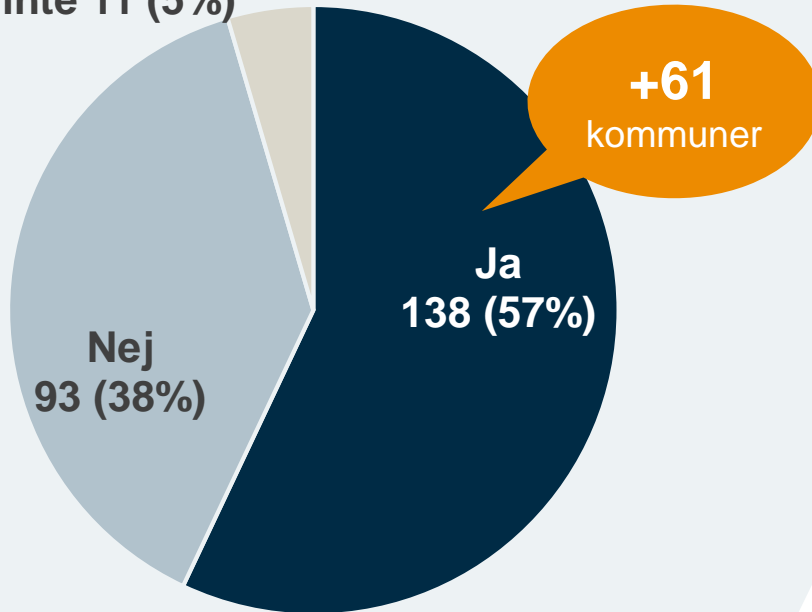
” Verksamheten är inte klar med handlingsplanen så därför kan vi inte säga att den påverkat ”

” Vi har nyligen börjat arbeta med analysverktyget så alla delar är inte på plats ”

Tre av fem kommuner använder *Verktøy for styrkt patientsäkerhetsarbete*

Använder/har regionen använt *Verktøy for styrkt patientsäkerhetsarbete* i kommuner?

Vet inte 11 (5%)

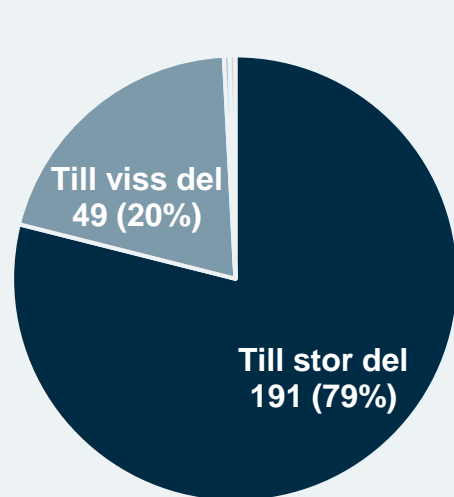
n = 242 kommuner

Hur använder/har kommunen använt verktøyget?

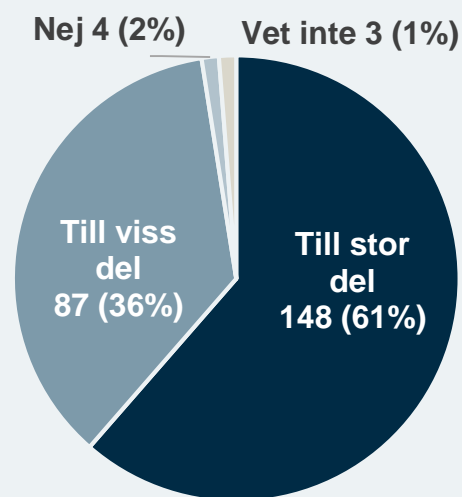
	Andel Ja
För analys av det systematiska patientsäkerhetsarbetet	90%
För att identifiera aktiviteter för att stärka det systematiska patientsäkerhetsarbetet	92%
För att prioritera aktiviteter	89%
För att ta fram en kommunal handlingsplan för patientsäkerhet	85%
Har kommunen samarbetat med regionen i arbetet med verktøyget?	4%

Många kommuner använder patientsäkerhetsberättelsen för att beskriva samtliga steg i det systematiska patientsäkerhetsarbetet

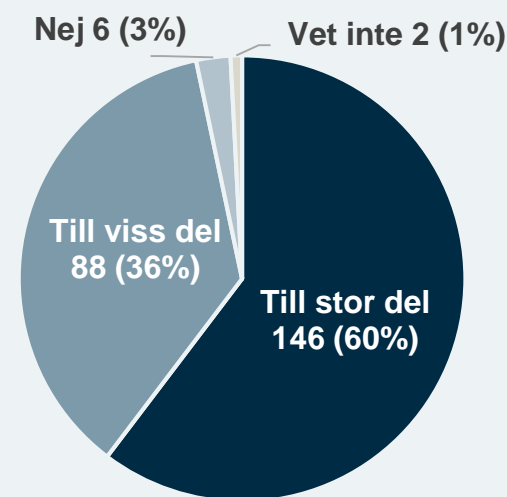
Används kommunens patientsäkerhetsberättelse för...

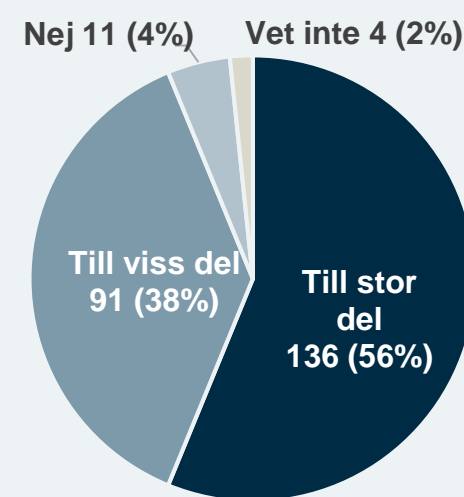
...att beskriva **resultat** inom identifierade områden?

...att beskriva **analys** av resultat?

...beskrivning av **åtgärder**?

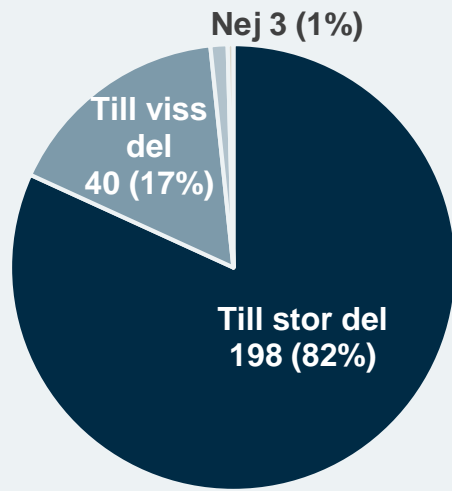

...**uppföljning** av vidtagna åtgärder?

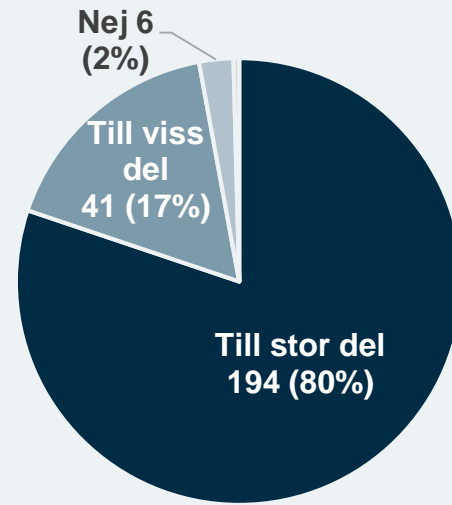
n = 242 kommuner

Patientsäkerhetsberättelsen används enligt kommunerna oftast för att informera beslutsfattare och förvaltningsledning

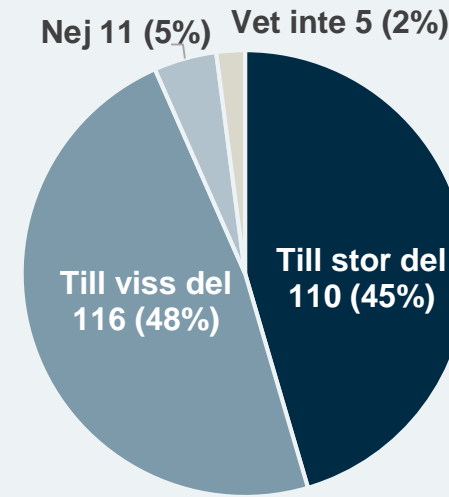
Används kommunens patientsäkerhetsberättelse för...

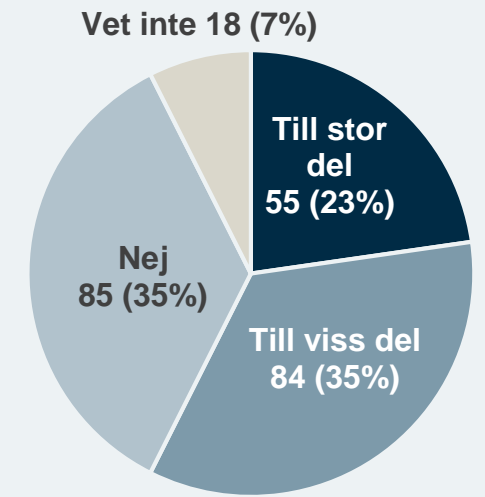
...att informera om hur säker vården är och om patientsäkerhetsarbetet till **beslutsfattare**?

...att informera om hur säker vården är och om patientsäkerhetsarbetet till **förvaltningsledningen**?

...spridning av resultat och lärdomar till **verksamheter och medarbetare**?

...att informera **allmänheten** om hur säker vården är och om patientsäkerhetsarbetet?

n = 242 kommuner

Klicka [här](#) för en
läsversion av
enkäten

Vid frågor om undersökningen skriv till
patientsakerhet@socialstyrelsen.se

Läs mer och ta del av tidigare uppföljningar på
Samlat stöd för patientsäkerhet:
<https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/>

Förslag på frågor som kan användas vid diskussion om enkätresultaten

- Hur använder vår kommun
 - den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet?
 - verktyget för stärkt patientsäkerhetsarbete?
 - patientsäkerhetsberättelsen (och vilka får del av och använder den)?
- Vad skulle behövas för att stärka förutsättningarna för patientsäkerhetsarbetet i vår kommun?

Ha gärna kommunens egna svar på enkäten som utgångspunkt i diskussionen

Genomförande av enkäten

- Enkäten skickades till samtliga kommuner i landet, till registrator med vidarebefordran till socialchefen
- Motsvarande enkät skickades samtidigt till samtliga regioner
- Svarstiden var 2022-11-24 t.o.m. 2023-01-10
- Resultatet från enkäten kommer att bland annat redovisas i en delrapport till regeringen och delges SKR och NSG patientsäkerhet inom ramen för samverkan kring handlingsplanen